

zsef nádor szerepe, melyet a könyv szerzője is kellő mértékben méltat. A Bécshez kötöttség mindazonáltal nem minden művészeti területen jelentette a nyugat-európai minták átvételét; a könyv plasztikusan választja szét azokat a területeket, ahol kevésbé alakult ki nemzeti irány a biedermeieren belül (például bútorok, asztalosmunkák) és azokat, ahol törekedtek egy sajátosan magyar megjelenési mód kialakítására (például ruhadívat).

A magyar biedermeier olyan könyv, amelyet jó kézbe venni, mert szép, bőségesen adja az ismereteket, és napjaink szemléletéhez igazodva igyekszik társadalomtörténeti kontextusba helyezni ezt a fontos korstílust. Remélhetjük, hogy felkelti sokak érdeklődését e korszak és ízevilág iránt.

THIMÁR ATTILA

(Corvina Kiadó, Budapest, 2011, 180 oldal, 4990 Ft)

OROSZ ISTVÁN: *A követ és a fáraó*

A követ és a fáraó szokatlan könyv. Aki kezébe veszi és elolvassa, azt fogja érezni, hogy ilyen munkával még nem találkozott. Én legalábbis így voltam vele, és minthogy szeretem, ha egy könyv újat nyújt számomra, nagyon tetszett az a mód,

ahogy Orosz István beléptetett, majd körbevezetett az általa vizsgált és teremtett világban. Az élvezetes elbeszélői stílusba öntött tudományos gondolatmenetet a szerző rajzos illusztrációi kísérik, az egyes fejezeteket pedig rímekbe szedett összegzések zárják. Nem túlzás azt állítani, hogy virtuóz módon – egyáltalán nem zavaróan, sőt roppant szórakoztató olvasmányá téve a könyvet – keverednek egymással az olyan, néha össze nem illelőnek tartott műfajok, mint a tudományos értekezés, az esszé, a dektív történet, valamint a szerző személyes múzeumi tapasztalatain alapuló beszámoló vagy franciaországi útinaplója és az elhagyott Dinteville-kastélyban történt látogatásáról készült leírás.

Orosz Istvánt mint grafikusművészt régóta foglalkoztatják az olyan képi szemfényvesztések, torzítások, amelyeknek – M. C. Escher nyomdokain haladva – ő is egyik modern kori tolmácsolója. Egy ilyen ún. *anamorfózis* fedezhető fel ifjabb Hans Holbein 1533-ban készült – ma a londoni National Gallery termeinek egyikében függő – *Követek* című festményén is: egy szembenézetből szélsőséges torzulásban látható tárgy, amit ha a befogadó megfelelő szögben, azaz nem a szokásos, frontális nézetből vizsgál, egy koponya képét kapja. A kiindulópont valóban Holbein emblemikus és rengeteg interpretációt szülő fest-

ménye, valamint ez a képsíkot különös módon átszelő amorf forma, de hamarosan az egész kép, a két követ, és a köztük elhelyezett polcon megfigyelhető szimbolikus tárgyak is vizsgálat alá kerülnek.

Így történik az, hogy az első harminc oldal után már jócskán VIII. Henrik Angliájának világában járunk, ahová a Holbein-képen megfestett két francia férfi, Jean de Dinteville, I. Ferenc francia király követe és Georges de Selve, Lavour fiatal püspöke annak idején megérkezett. Hamarosan kiismerhetjük magunkat az udvari intrikák szövevényes útvesztőiben, a korszak nem kevésbé bonyodalmas nemzetközi politikai viszonyaiban, és egy német festő londoni életének

nehézségeit is tapasztaljuk. Fokozatosan egyre mélyebb rétegeit ismerhetjük meg a korai ember világról alkotott képének, annak a mára titkosnak tűnő, de inkább csak elfeledett tudásnak, ami minden egyes korszak sajátja, és amire a történettudomány napjainkban a *mentalitás* szót használja. Ennek a mentalitásnak része a századokkal korábban élt ember életről és halálról való gondolkodása, amely filozófia a 16. századi festmények

egy részén, így a *Követeken* is különféle szimbolikus tárgyakon keresztül került kódolásra: a kvadráns, a poliéder, az ég- és földgömb, a lant és a biblia együttes ábrázolása és elhelyezésük rendje sem véletlen tehát Hans Holbein festményén.

Csak ezek után lép színre a cím másik szereplője, a fáraó. A könyvben ugyanis hangsúlyos szerep jut egy másik, korábban szintén Holbeinnek, ma már azonban csak egy ismeretlen követőjének tulajdonított festménynek, a New York-i Metropolitan Museum *Mózes és Áron a fáraó előtt* című képének, amelynek megrendelője a *Követek* egyik fő alakja, Jean de Dinteville volt, akinek egészalakos portréja most

Mózesként újra feltűnik. Miután a mai bulvárlapok hasábjaira kínálgató információk derülnek ki a Dinteville család tagjairól, azt is meg tudhatjuk, miért volt szükség egy újabb kép bevonására az előző értelmezéséhez, és a széttartani látszó szálak végül bravúros módon futnak össze.

UGRY BÁLINT

(Typotex Kiadó, Budapest, 2011, 208 oldal, 3900 Ft)

